

BÖLÜM 4

PANDEMİ SÜRECİ, YAŞLILIK VE HEMŞİRELİK

Havva KAÇAN¹

Ayfer ÖZTÜRK²

GİRİŞ

Yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) ileri yaşlardaki bireylerin sağlığını fiziksel olarak etkilediği gibi zihinsel ve sosyal olarak da etkilemektedir. Bu bölümde pandemi sürecinde yaşlıların yaşadıkları güçlükler ve pandemi sürecini sağlıklı geçirmek için yaşlılara yönelik yapılması gereken hemşirelik yaklaşımlarına yer verilmiştir. Her alanda çalışan hemşirelerin yaşlıların sağlıklı bir pandemi süreci geçirmeleri için hareketli yaşamın, sağlıklı beslenme, stres yönetim kontrolü ve baş etme yöntemlerine göre koruyucu destekleyici, eğitici, tedavi ve rehabilite edici rolleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yapılması gereken salgın dönemlerinde kayıpları en aza indirmek, farkındalığı arttırmaya yönelik önlemler almaktır.

Covid-19 ve Yaşlılık

Nüfusumuzun hızla artmasından dolayı yaşlılık ülkemiz içinde oldukça önemli hale gelmektedir. Sanayileşme ve beraber gelen kentleşme, göç vb. konular başta olmak üzere birçok olay yaşlıları etkilemektedir. Aktif bir yaşamı olan yaşlının emeklilikle beraber daha pasif bir konuma gelmesi, başkalarının bakımına ihtiyaç duyması, sağlık sorunlarında ki artış, çoklu ilaç kullanımı, statü kayıpları gibi konular ile beraber yaşlı bireyler sosyal olarak dışlanma, yalnızlık, değersizlik duyguları yaşayabilmektedir.⁽¹⁾

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yakın zamanda dünyada hızlı bir şekilde yayılan Covid-19'u, pandemi diye 11 Mart 2020 tarihinde bildirmiştir.

⁽²⁾ Covid-19 virüsüne ait bulaşma şeklinin hızlı olmasının yanı sıra hastalanan kişilerin ve devamında ölüm oranlarının hızlanması sebebiyle ortaya çıkan panikleme zamanla yerini korkuya bırakmıştır. Klinik olarak prognozun diğer hastalıklara oranla farklılık göstermesinin yanı sıra farklı yaş gruplarındaki yayılma hızı da farklılık göstermektedir. Covid-19 virüsünün farklı boyutları olması konunun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Bakıldığında, eğitimden sağlığa, turizmden

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, kacanbe@hotmail.com.

² Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, ayferozturk@bartin.edu.tr.

KAYNAKÇA

- 1.Köroğlu, C.Z, Köroğlu, MA. Mekânın dönüşümü ve yaşlılık üzerine: Kentleşme ve yaşlılık olgusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2015; 8(41),812- 821.
2. WHO (2020). Ageing and life course. WHO,02.02.2021tarihinde <https://www.who.int/ageing/en/> adresinden ulaşılmıştır.
- 3.Altın, Z. Covid-19 pandemisinde yaşlılar. *Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 2020;30,49-57 doi:10.5222/terh.2020.93723.
4. Ekici, E. Care management of elderly people during covid 19 pandemic. *Halic Uni J Health Sci*, 2020;3(3)145-152.
5. TÜİK(2019). İstatistiklerle yaşlılar.TÜİK,03.02.2021 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır.
6. Mehra, M.R, Desai, S.S, Kuy, S, et al. Cardiovascular disease, drug therapy, and mortality in covid-19. *N Engl J Med*, 2020 382:e102. DOI: 10.1056/NEJMoa200762.
- 7.Kutsal, Y.G, Aslan, D. Covid-19 pandemi sürecine yaşlılık perspektifinden bakış, *Türkiye Geriatri Dergisi*,2020,Ankara.
- 8.Gencer, N. Kovid-19 sürecinde yaşlı olmak: 65 yaş ve üstü vatandaşlar için uygulanan sokağa çıkma yasağı üzerine değerlendirmeler ve manevi sosyal hizmet. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 2020;4(1), 35-42.
- 9.Aslan, D.(2020).Yaşlılık ve Yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) döneminde sağlıklı beslenme: Topluma yönelik temel öneriler, Edi: Kutsal YG, Aslan D. Covid-19 Pandemi sürecinde İleri Yaş Grubuna Yaklaşım, Ankara.
- 10.Naja, F. Hamadeh, R. Nutrition amid the Covid-19 pandemic: a multi-level framework for action. *Eur J Clin Nutr*, 2020;74,1117-1121.
- 11.Barusch, A.S. Disaster, vulnerability, and older adults: Toward a social work response. *Journal of Gerontological Social Work*, 2011; 54(4), 347-350.
- 12.Kırdı, N. Erbahçeci, F. Uyanık, M. Ayhan, Ç.(2006). Yaşlılık ve Egzersiz Editör: Arıoğlu S. Geriatri ve Gerontoloji. Ankara Nobel Kitapevi, p.763-79.
- 13.Ay, A.(2006). Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar ve Beceriler, Nobel Kitabevi.
- 14.WHO(2020). Coronavirus disease (Covid-19) pandemic.26.01.2021 tarihinde<http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news-/news/2020/3/mental-health-and-psychological-resilience-during-the-covid-19-pandemic> adresinden ulaşılmıştır.
- 15.Türkiye İstatistik Kurumu (2020). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2019, Sayı: 33729, Erişim Tarihi: 17.02.2020.
- 16.Doğanay, G. Çopur, Z. Yaşlı nüfusun Covid-19 salgınına ilişkin görüşleri: Giresun ili örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, 2020;76, 59-74. Doi: 10.17211/tcd.796128.
- 17.Gashi, F. Kosova Toplumunda Covid-19 Korkusu, Anksiyete ve Bireysel Dindarlık Üzerine Bir Araştırma. *Trabzon İlahiyat Dergisi*,2020; 7:2,27-262
- 18.Kaçan, H. Dibekli, E. Akkan, K. Toplumda yaşayan bireylerin yaşlı ayrımcılığı tutum düzeylerinin incelenmesi, *Yaşlı Araştırmaları Dergisi*, 2018;11:2:8-15.
- 19.Soyşal, G. Koronavirüs salgını ve yaşlılık. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2020;7:5,290-301.
- 20.Meng, H. Xu, Y. Dai, J. et al. Analyze the psychological impact of Covid-19 among the elderly population in China and make corresponding suggestions. *Psychiatry research*, 2020;289:112983.
21. Softa, H.K. Karaahmetoğlu, G.U. Bir fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanesinde yatan yaşlılarda yeti yitimi ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2016;7(1).
- 22.Nancy, M.H. Natalie, G. Swinford, E. Recovering from the Covid-19 Pandemic: A focus on older adults. *Journal of Aging & Social Policy*, 2020,3-4.

- 23.Wang Y, Zhang D, Du G et al. Remdesivir in adults with severe Covid-19: a randomised, double-blind, placebo-controlled, multicentre trial. *Lancet* 2020, Doi: 10.1016/S0140-6736(20)31022-9.
- 24.Banerjee, D. Age and ageism in Covid-19 : Elderly mental health-care vulnerabilities and needs. *Asian J Psychiatr*, 2020;51:102154.
- 25.Özmete, E. Türkiye Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma Araştırması. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü. Ankara. <https://www.caph.pitt.edu/prc/10-keys-to-healthy-aging/> Pittsburgh Üniversitesi Yaşlanma ve Nüfus Sağlığı Merkezi (CAPH), 2016, (17.02.2020)
- 26.Chhetri, J.K. Chan, P. Arai, H. et al, Prevention of Covid-19 in older adults: a brief guidance from the international association for gerontology and geriatrics (iagg) asia/oceania region. *The Journal of Nutrition, Health & Aging*, 2020; 24(5):471- 472. Doi: 10.1007/s12603-020-1359-7.